

Bezdrátové laserové spoje

Jiří FRANC

2. listopadu 2007

1. Úvod

Oblast bezdrátových datových optických spojů se datuje do první poloviny 60. let. Rychlím vývojem technologií se dnes začíná dostávat na trh. Když pomineme výhody oproti klasickým kabelovým sítím a srovnáme tuto technologii s bezdrátovými radiovými sítěmi, zjistíme, že optická síť je mnohem rychlejší, ale hlavně má nikým a ničím nerušený chod. Nemusí se registrovat přenosové pásmo ani platit nějaké poplatky ČTÚ. Optický bezdrátový spoj (FSO – Free Space Optics) je obvykle plně duplexní digitální spoj umožňující širokopásmové komunikační přenosy vzduchem pomocí neviditelného laserového paprsku.

2. Přenosová rychlost

Za přenosovou rychlost lze brát rychlost šíření světla v naší atmosféře, která je větší než rychlost šíření světla v optických kabelech. Nicméně opravdová přenosová rychlost se odvíjí od rychlosti návazných prvků - vysílací a přijímací jednotky (plně duplexní přenos), které tuto rychlost samozřejmě snižují. I přesto se však pohybuje v řádech Gigabitů za sekundu.

3. Bezpečnost

Nejdříve bezpečnost datového přenosu. Ta může být zajištěna klasickými kryptografickými metodami jako je DES, SHA a další. U optického spoje se však přímo nabízí varianta kvantové kryptografie, která poskytuje dnes snad nejdokonalejší ochranu dat, jelikož vychází z fyzikální podstaty přenášeného signálu. Co se týká bezpečnosti z hlediska fyzikálního, je paprsek naprosto neškodný a to jak v případě ohrožení majetku tak i zdraví. To je dáno malou intenzitou paprsku. Použité lasery jsou většinou třídy 1M, tedy zdraví neškodné.

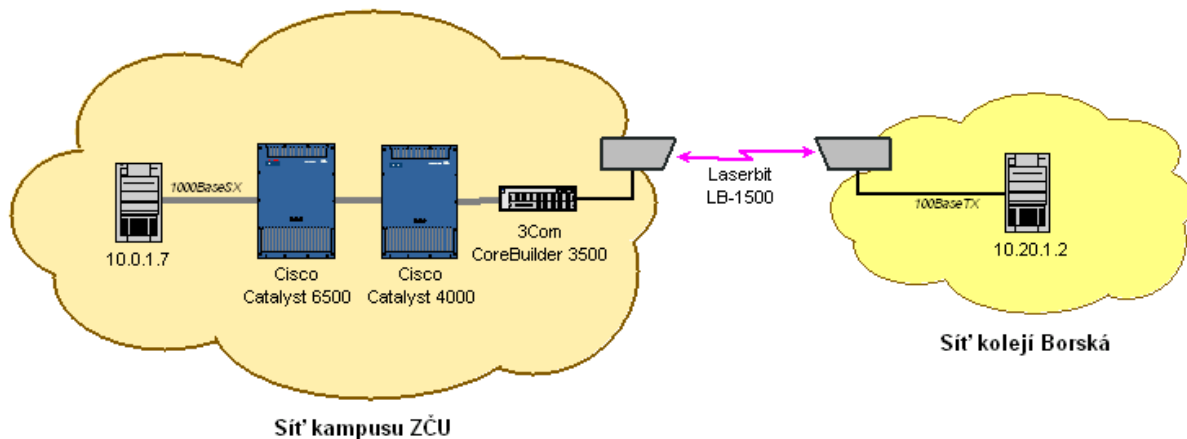
4. Spolehlivost a dostupnost

Spolehlivost se odvíjí od podmínek, ve kterých je paprsek přenášen. Zde se tedy jedná o podmínky atmosférické jako smog, déšť, sníh a nejvíce pak vadí mlha. Další věcí, která může snižovat spolehlivost a dostupnost je vítr či případné otřesy. Je totiž poměrně těžké zaměřit vysílač a přijímač na delší vzdálenosti (milimetr na jedné straně znamená i několik metrů na straně druhé). Tyto problémy jsou řešitelné různými způsoby. Jedním z nich je vysílat více svazků laseru, čímž se samozřejmě zvýší spolehlivost a to i v případě zastínění (přelet ptáka). Typicky se používají 4 svazky. Dalším způsobem je přechod z 850nm na 1550nm. Vyšší vlnová délka nám umožňuje zvýšit výkon laseru a tím zvýšit i spolehlivost a to aniž by se snížila bezpečnost. Další možností je přechod z křemíkových PIN diod na tzv. APD diody, které jsou až 100x citlivější. Nesou však s sebou potřebu tepelné stabilizace a mají také větší napěťové požadavky. Tomu odpovídá také cena. Zaměřování paprsků pak řeší systém autotracking, který automaticky koriguje směr vysílání paprsku.

5. Použití v praxi

Propojení kampusu ZČÚ a kolejí Borská pomocí Laserbit LS 1500
Pro uskutečnění zamýšlených testů a dosažení co nejpřesnějších výsledků byla měření prováděna mezi dvěma počítači PC s operačním systémem Linux s jádrem 2.6.7.
První počítač byl server Dell PowerEdge 2650 (v konfiguraci 2x CPU Intel Xeon 2.6 GHz, 1 GB RAM, 2x síťová karta Broadcom 1 Gb/s), který plní pro ZČÚ funkci WebMailu a vyhledávací služby. Jednou vyhrazenou síťovou kartou s IP adresou 10.0.1.7 byl připojen do switche Cisco Catalyst 6500 a odtud přes Cisco Catalyst 4000 a switch 3Com CoreBuilder 3500 k laserovému systému na budově kampusu ZČÚ.

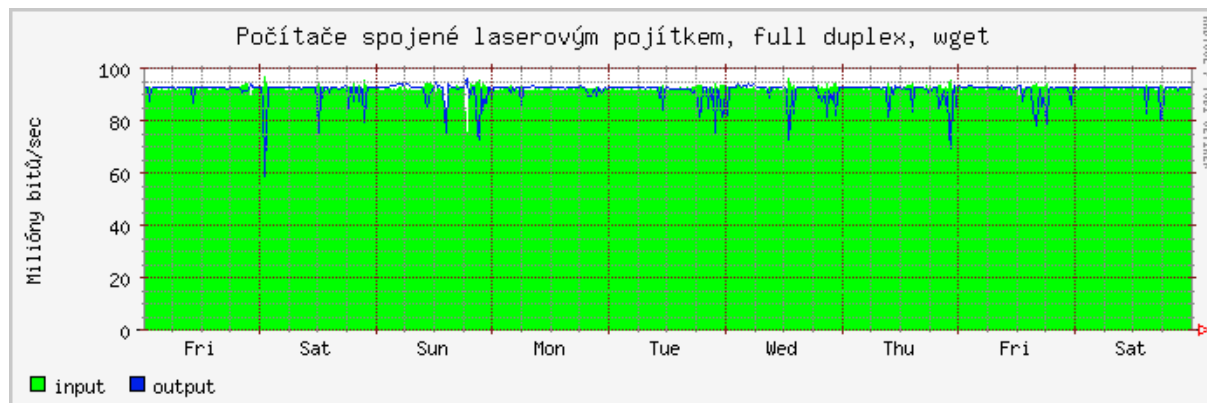
Druhý počítač byl stolní Compaq (v konfiguraci 1x CPU Intel Celeron 1.7 GHz, 256 MB RAM, 2x síťová karta Intel EtherExpress 100 Mb/s). Ten byl pro účel testů připojen s IP adresou 10.20.1.2 mezi laserový systém na koleji Borská a router koleje, takže jím procházel veškerý datový tok z/do koleje.

Kvůli špatné volbě stolního počítače s síťovou kartou schopnou realizovat přenos max. 150Mbit/sec nemohla být dosažena plná přenosová rychlost laserového spoje. Následují grafy vybraných měření na této síti s komentářem autora.

Počítače propojené síti kampusu a laserovým spojem

Na obou počítačích běžel http server, z něhož protilehlý počítač nepřetržitě stahoval soubor z příkazem:
`wget http://10.20.1.2:9999/z -O /dev/null`

Obrázek 8: Graf přenosové rychlosti mezi počítači propojenými síti kampusu a laserovým spojem

Test probíhal po opakovaném zaměření laserových hlav při provizorní instalaci laserového systému. Během testu nedošlo k žádnému výpadku spojení, průměrná přenosová rychlost se pohybovala v rozmezí 90 - 93 miliónů bitů/sec. Příčinu zachycených poklesů přenosové rychlosti nelze určit - mohou být způsobeny větší špičkovou zátěží některého z počítačů podílejících se na testu nebo aktivního síťového prvku v cestě, stejně jako laserovým systémem. Z grafu je přitom patrné, že každý pokles byl současně kompenzován drobným zvýšením přenosové rychlosti ve druhém směru.

Spojení saturováno UDP přenosem

V následujících testech byla trasa saturována nepřetržitým UDP streamem. K tomu jsme použili client-server program iperf, který dokáže vygenerovat mezi dvěma počítači hustý UDP přenos, kterým zaplní určenou šířku pásma. Data nejsou zapisována na disk. Tento test je velmi agresivní a je náročný na výkonnost obou počítačů. Proto jsme jej nechali běžet vždy jen několik minut a na tu dobu jsme zastavili běžný provoz do sítě kolejí. Údaje o množství přenesených dat, přenosové rychlosti, jitteru a ztracených paketech jsme měřili každou sekundu a získali jsme je z logu programu iperf. Počítače byly ve všech případech propojené sítí kampusu a laserovým spojem.

Obousměrný datový tok

Na obou počítačích běžel iperf v režimu server spuštěný s parametry:

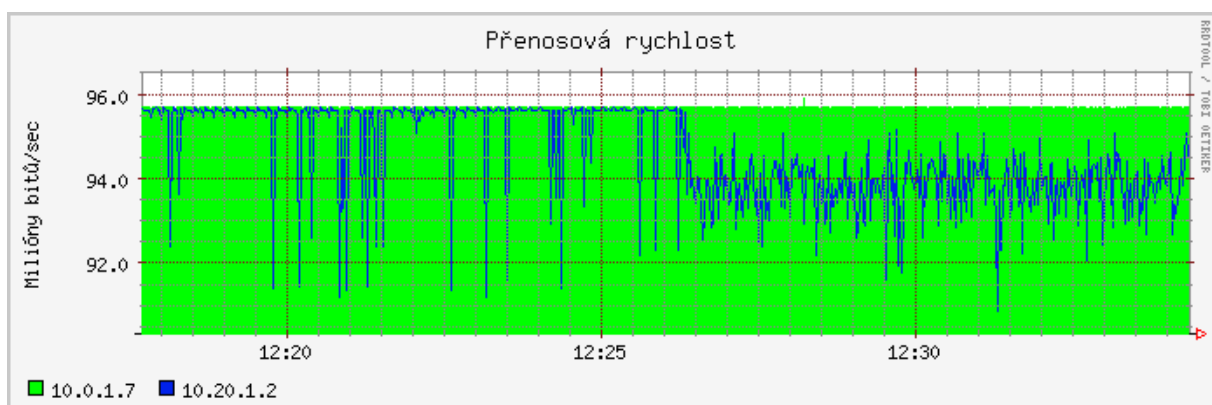
```
10.0.1.7# iperf -s -u -i 1 -f b > iperf.log
```

```
10.20.1.2# iperf -s -u -i 1 -f b > iperf.log
```

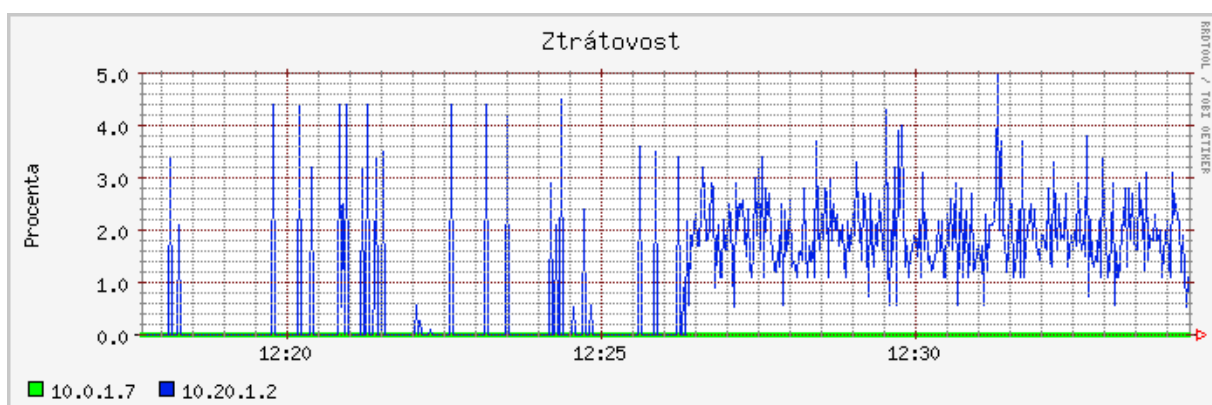
a současně každý protilehlý počítač na něj posílal UDP stream o zadané šířce pásma 96 miliónů bitů/sec po dobu 1000 sekund programem iperf spuštěným v režimu client příkazem:

```
10.0.1.7# iperf -c 10.20.1.2 -u -f b -b 96000000 -t 1000
```

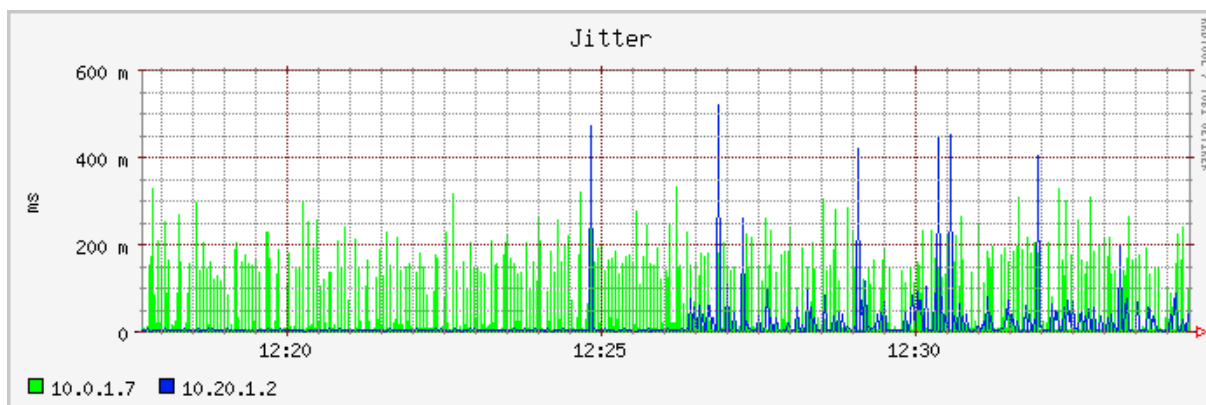
```
10.20.1.2# iperf -c 10.0.1.7 -u -f b -b 96000000 -t 1000
```


Obrázek 12: Graf přenosové rychlosti (s posunutou nulou) mezi počítači propojenými sítí kampusu a laserovým spojem

Obrázek 13: Graf ztrátovosti mezi počítači propojenými sítí kampusu a laserovým spojem

Obrázek 14: Graf jitteru mezi počítači propojenými sítí kampusu a laserovým spojem

Výsledky na straně počítače v síti kampusu odpovídaly těmto celkovým hodnotám:

[ID]	Interval	Transfer	Bandwidth	Jitter	Lost/Total Datagrams
[3]	0.0-1000.0 sec	11960425680 Bytes	95683076 bits/sec	0.297 ms	1/8136345 (1.2e-05%)

a výsledky na straně počítače na koleji odpovídaly celkovým hodnotám:

[ID]	Interval	Transfer	Bandwidth	Jitter	Lost/Total Datagrams
[3]	0.0-1000.0 sec	11825409120 Bytes	94602916 bits/sec	0.010 ms	85587/8130083 (1.1%)

Výsledky korespondují s předchozími testy s HTTP přenosy. Charakteristika přenosu do sítě kampusu je zcela vyrovnaná, charakteristika přenosu do sítě kolejí je částečně zvlněná. Soudíme, že se do ní a stejně tak do vyšší ztrátovosti paketů (1.1%) promítnula o něco nižší výkonnost počítače na koleji.

6. Nabídka trhu

LaserBit LINK Modular Series (1500 m)	302 597,-
LaserBit PINTO Series (500 m)	130 965,-
LaserBit PRONTO Series (1000 m)	241 397,-
LaserByte PICO-X-P (200 m)	79 450,-

7. Literatura

- [1] <http://www.bezdratove-telekomunikace.cz>
- [2] <http://www.laserbit.net>
- [3] <http://www.cesnet.cz>
- [4] <http://www.microwave.cz>